Od Redakcji

Oddajemy w ręce Czytelników kolejny tom „Rocznika Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy", stanowiący podsumowanie najważniejszych wydarzeń, inicjatyw i osiągnięć naukowych naszego środowiska w mijającym roku. Publikacja ta jest owocem konsekwentnego zaangażowania SNPL w rozwój badań naukowych, dążenia do wymiany myśli, integracji środowiska akademickiego oraz dokumentowania dorobku polskich naukowców na Litwie.

Od 2021 roku „Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy" ukazuje się w nowej formule – składa się z dwóch części – tomów A i B. Zmiana ta była związana z nawiązaniem współpracy Redakcji *Rocznika SNPL* z Wydawnictwem Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej. Tom A jest publikowany wspólnie przez SNPL i Wydawnictwo Akademii WSB jako monografia zbiorowa, zawierająca artykuły naukowe będące pokłosiem organizowanych corocznie przez Stowarzyszenie Międzynarodowych Interdyscyplinarnych Konferencji Naukowych. Natomiast Tom B, wydawany wyłącznie pod auspicjami Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy, obejmuje artykuły naukowe niekoniecznie związane bezpośrednio z tematyką konferencyjną, a także tradycyjne działy „Rocznika", takie jak recenzje, kronika SNPL, materiały *In memoriam* oraz komunikaty.

Wcześniej ukazał się Tom 24A[1], zawierający osiem artykułów naukowych opracowanych na podstawie referatów, wygłoszonych podczas XI Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej pt. ***Miejsce Wilna i Warszawy w procesach integracji (dezintegracji) regionalnej i euroatlantyckiej – postępy, wyzwania, perspektywy***. Tom ten został opublikowany jako monografia zbiorowa pt. ***Różne oblicza integracji – od Traktatu o współpracy do wspólnoty europejskiej*** pod redakcją dr. hab. Jarosława Wołko-

[1] https://www.snpl.lt/new/?p=3194.

nowskiego, prof. UwB. Recenzentem naukowym monografii jest prof. dr hab. Waldemar Kozyra.

Obecnie oddajemy do rąk czytelników Tom 24B[2] *Rocznika SNPL*. Zawiera on m.in. dwa artykuły naukowe dotyczące zagadnień z zakresu historii społecznej, kultury oraz życia naukowego, oparte na wnikliwej analizie materiałów źródłowych i archiwalnych. Łączy je zagadnienie historii Wilna i ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego, a także wydobycie z dokumentów faktów pozwalających na odtworzenie zarówno losów poszczególnych osób i rodzin, jak i ważnych wydarzeń z życia intelektualnego regionu.

Artykuł Józefa Makarczyka OFMConv pt. *Wiadomości o rodzinie Wincentego Konstantego Kalinowskiego w świetle zapisów w księgach kościelnych* jest rezultatem niezwykle szczegółowej kwerendy źródłowej, dotyczącej zapisów w XIX-wiecznych księgach kościelnych. Autor, rekonstruując dzieje rodziny Kalinowskich, wydobywa z rozproszonych materiałów archiwalnych informacje pozwalające pełniej ukazać rodzinne, religijne i społeczne środowisko, w którym kształtowała się osobowość Wincentego Konstantego Kalinowskiego. Szczególną wartość opracowania stanowi staranna dokumentacja dotycząca danych genealogicznych i biograficznych, a także ukazanie znaczenia domu rodzinnego, katolickiego wychowania i postawy ojca dla kształtowania się późniejszego światopoglądu oraz działalności Kalinowskiego. Tekst został bogato zilustrowany faksymiliami wypisów z ksiąg kościelnych, dzięki czemu Czytelnik może bezpośrednio zapoznać się z materiałami źródłowymi stanowiącymi podstawę ustaleń autora.

Drugi artykuł, autorstwa dr hab. Henryki Ilgiewicz, pt. *VI Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Wilnie (17–20 września 1935 r.)* przypomina jedno z ważniejszych wydarzeń naukowych i kulturalnych międzywojennego Wilna. Autorka szczegółowo rekonstruuje przebieg zjazdu, przedstawiając jego program, strukturę obrad, referentów oraz tematykę wystąpień plenarnych i sekcyjnych. Ukazuje także skalę przedsięwzięcia, które zgromadziło kil-

[2] https://www.snpl.lt/new/?p=3721.

kuset historyków, pedagogów i miłośników historii, stając się przestrzenią wymiany poglądów, prezentacji wyników badań oraz nawiązywania kontaktów między przedstawicielami różnych ośrodków naukowych. Ważnym elementem opracowania jest również omówienie bogatego programu wydarzeń towarzyszących, zorganizowanych przy współudziale wileńskich instytucji naukowych, kulturalnych i środowisk akademickich. Artykuł pozwala więc spojrzeć na zjazd nie tylko jako na wydarzenie stricte naukowe, lecz także jako na istotny przejaw życia intelektualnego i społecznego Wilna lat trzydziestych XX wieku.

Tom zawiera również dwie obszerne recenzje publikacji poświęconych członkom SNPL.

Pierwsza z nich, autorstwa prof. dr. hab. Romualda Brazisa, nosi tytuł *Międzynarodowa księga ku czci Profesora Zbigniewa Oziewicza – matematyka, fizyka, myśliciela humanisty, syna ziemi wileńskiej: medytacje podczas lektury*. Jest to omówienie książki pt. *Scientific Legacy of Professor Zbigniew Oziewicz: Selected Papers from the International Conference "Applied Category Theory Graph–Operad–Logic" (Series on Knots and Everything, Book 75)*, wydanej przez wydawnictwo World Scientific dla uczczenia 80. rocznicy urodzin prof. Zbigniewa Oziewicza – wybitnego matematyka i fizyka, związanego z ziemią wileńską i należącego w przeszłości do grona członków SNPL. Recenzja prof. Romualda Brazisa wykracza poza tradycyjną formę omówienia naukowego, zawiera bowiem szczegółową analizę artykułów zamieszczonych w tomie, a zarazem miejscami przybiera charakter eseju, będącego refleksją nad osobowością, dorobkiem i intelektualnym dziedzictwem Profesora.

Druga recenzja, przygotowana przez dr. Ryszarda Burdę, dotyczy zbiorowej monografii *QUO VADIS, KRIMINALISTIKA? / QUO VADIS, CRIMINALISTICS? Liber Amicorum Profesoriui Henryk Malewski*, poświęconej członkowi SNPL i uznanemu badaczowi w dziedzinie kryminalistyki. Autor recenzji szczegółowo omawia poszczególne artykuły zamieszczone w monografii, wska-

zując ich problematykę oraz znaczenie dla współczesnych badań kryminalistycznych. Całość tomu, wraz z zamieszczoną w nim bibliografią dorobku naukowego Profesora, ukazuje szeroki zakres jego zainteresowań badawczych oraz znaczący wkład w rozwój kryminalistyki na Litwie i w szerszej przestrzeni europejskiej. Publikacja przybliża również osiągnięcia prof. Henryka Malewskiego w zakresie teorii i metodologii kryminalistyki, techniki kryminalistycznej, taktyki oraz metodyki badań i postępowań. Jego dorobek łączy wartość teoretyczną z wyraźnym znaczeniem praktycznym, co stanowi jeden z najważniejszych wyznaczników trwałości i znaczenia pracy wybitnego naukowca.

Tradycyjnie zamieszczamy również *Kronikę SNPL*, dokumentującą działalność Stowarzyszenia, jego inicjatywy oraz najważniejsze wydarzenia z życia organizacji. Przybliżamy sylwetki nowo przyjętych członków naszego Stowarzyszenia i publikujemy aktualną listę członków SNPL.

W tomie znalazły się także trzy materiały *In memoriam*, poświęcone pamięci zmarłych wybitnych naukowców, członków i przyjaciół SNPL: prof. dr. hab. Marcelego Kosmana, prof. dr. hab. Andrzeja Baranowa oraz dr. Mariana Grygorowicza. Teksty te są wyrazem pamięci i wdzięczności za ich dorobek naukowy, działalność oraz wkład w życie naszego środowiska.

Ważnym elementem niniejszego tomu są również komunikaty dotyczące XI i XII Międzynarodowych Interdyscyplinarnych Konferencji Naukowych organizowanych przez SNPL. Konferencje te na trwałe wpisały się w działalność Stowarzyszenia, stając się ważnym forum prezentacji wyników badań, wymiany doświadczeń i poglądów oraz umacniania więzi między przedstawicielami różnych środowisk naukowych.

Mamy nadzieję, że zawartość Tomu 24B okaże się wartościowa zarówno dla badaczy, jak i dla wszystkich osób zainteresowanych dziejami Wilna i Wileńszczyzny, rozwojem nauki oraz życiem akademickim polskiej społeczności na Litwie.

Oddając oba tomy „Rocznika SNPL” w ręce Czytelników, wyrażamy nadzieję, że zawarte w nich materiały przyczynią się do pogłębiania badań nad historycznym, naukowym i kulturowym dziedzictwem Wilna i Wileńszczyzny, a także do dokumentowania współczesnego dorobku polskiego środowiska naukowego na Litwie. Cieszymy się, że mimo trudności organizacyjnych udaje się nam zachować ciągłość wydawania „Rocznika SNPL”, który pozostaje ważnym świadectwem aktywności, żywotności i konsekwentnej pracy Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy.